

Når landskabspleje og naturpleje går hånd i hånd

Erfaring med rydning og afgræsning af en tilgroet strandeng på Vig Lyng ved Korevlerne.
af naturkonsulent Jørgen Stoltz, Silva Danica

De store rolige Herefordkøer er ved at blive en del af oplevelsen, når familien går til stranden ved Vig Lyng. Dyrene er forsvarligt heget inde i to folde på hver side af den offentlige sti til stranden. Stien kunne for så vidt godt have gået tværs igennem folden da dyrene er så rolige, men ikke alle mennesker er trygge ved så store dyr. Køerne er tilsyneladende godt tilfredse med deres job som naturplejere for Grundejerforeningen Vig Strandkoloni. Lønningen består af tidsler, skarntyder, tagrør med et islæt af frisk genvækst fra nedskåret pil og hybenroser. Netop denne betalingsform er, hvad grundejerforeningen har nok af. Hvis der ikke var køer på arealet, ville foreningens store arbejde med at have ryddet birk, fyr, pil og rynket rose været spildt, eller også skulle der fortsat bruges mange kræfter og penge på at rydde opvækst af uønskede planter.

Siden 1995 har det været et erkendt problem, at strandarealet ved det gamle græsningsområde Vig Lyng, nu et fritidshusområde, groede mere og mere til i buske og træer. Herved gik en værdifuld udsigt over Sejerøbugten tabt for de bagved liggende huse og for folk, som færdedes på kommunens og grundejerforenings fællesareal.

Det var først og fremmest ønsket om en genetablering af udsigten, som satte gang i proces-

Billede 1. Strandarealet ved Vig Lyng i 1995: Roser og pilekrat breder sig ind over den sarte tørbundsvegetation og ud i den våde strandeng.

sen med at nedskære pilekrat m.m. I år 2000 fik grundejerforeningen udarbejdet et notat om mulige plejeforanstaltninger for at genskabe og ikke mindst bevare udsigten. I den forbindelse blev der peget på de voldsomme problemer, der vil være med at vedligeholde arealet åbent. Det ville kræve nedskæringer med højst to års mellemrum og være forbundet med store omkostninger. Ved at lade vedligeholdelsen foregå ved afgræsning opnås en bevarelse og tillige berigelse af områdets naturindhold.

Naturindholdet langs Korevlerne er særdeles varieret og værdifuldt. Her er tale om nyt land dannet indenfor de sidste 100 år ved strandvoldannelser med mellemliggende lagunesøer, som tid efter anden bliver ferske. Området rummer derfor klitdannelser med alle de dertil hørende vegetationstyper, herunder klithede, som ikke er så almindelig på Sjælland. I de mere fugtige lavninger er der både brakvandsøer og ferske vandhuller, såvel næringsfattige med hedemose-karakter og næringsrige med en artsrig engflora. Området er omfattet af de fleste naturbeskyttelsesforanstaltninger samt en egentlig fredning.

Såvel det daværende Vestsjællands Amt som den daværende Trundholm kommune har bistået grundejerforeningen med henholdsvis midler til naturpleje og med bortkørsel af den

Billede 2. Strandareal ved Vig Lyng maj 2007 efter manuel rydning af skovfyr, birk, gråpil og især hybenrosen rynket rose (*Rosa rugosa*) og fem års afgræsning med Hereford kvæg.

Billede 3. Tilgroningen ved Vig Lyng før plejeindsatsen. Pil, fyr og roser blev skåret ned og bortkørt. Ligeledes blev tagrør høstet og bortkørt. Rosegenvækst blev påsmurt Roundup.

Billede 5. Skarntyder, agertidsler, tagrør og hybenroser er efter tre græsningssæsoner minimeret eller helt væk til fordel for mere næringsrigt græs

vegetation grundejerforeningens medlemmer ryddede på de årlige arbejdsdage. Herudover har grundejerforeningen fået tilskud fra Fri-luftsrådets Tips- og lottomidler og fra den lokale Nordeafond.

Vedligeholdende pleje ved afgræsning.

Det er uhyre vigtigt, at besætningens ejer er nøje bekendt og indforstået med afgræsningens formål. Det bør derfor stå allerførst i kontrakten eller græsningsaftalen. I det her tilfælde er kontrakten udformet som en plejeaftale. Heri ligger at besætningens ejer forpligter sig til en række ydelser udover at sætte dyr på arealet. I det omfang dyrene ikke formår at nedgræsse alle uønskede vækster, skal der suppleres med slåning /afpudsning af arealet. Det kan også komme på tale at nedbringe græsningstrykket

over år, således at der ikke på sigt opnås det samme udbytte for besætningsejeren som ved aftalens indgåelse. I nogle tilfælde kan det dog gå den anden vej, idet der ved afgræsningen sker en selektion til fordel for de mere næringsholdige og lettere omsættelige planter.

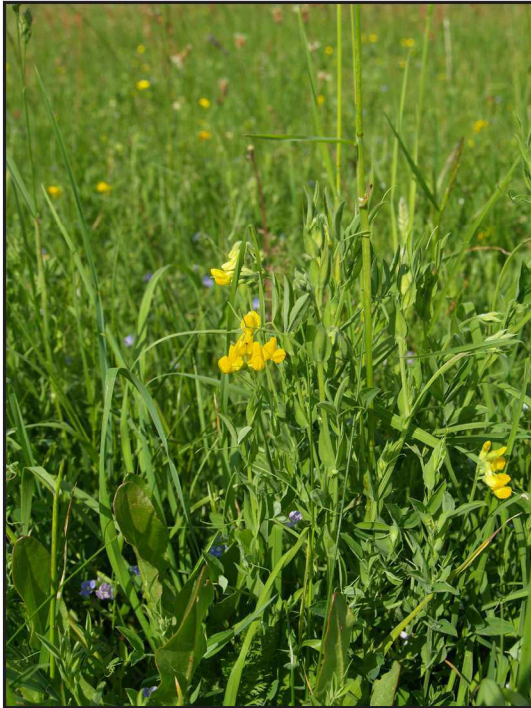
Modsat har der fra husdyrholderens side været et krav om, at dyrene har adgang til frisk drikkevand. Det har derfor været nødvendigt at fremføre vandværksvand til foldene. Selvom arealet kun er på knap to hektar, er det opdelt i to folde, således at dyrene kan holdes på arealet i hele græsningsperioden. Hermed er det også muligt at styre græsningstrykket, såfremt der igen skulle fremspire problemarter eller modsat være særlige naturhensyn at tage i forhold til orkideer eller ynglende fugle.

Billede 4. Ikke alle er lige begejstrede for tanken om husdyr så tæt på fritidshusene. Derfor dette skilt med information om plejeprojektet.

Efter fem græsningssæsoner er der nu opnået et tilfredsstillende resultat af afgræsningen samt et par afslåninger af problemarter. Græsningsstrykket er optimalt ved 3 – 4 dyr svarende til ca. 2.100 kg på 2 hektar. Dette græsningsstryk vil blive opretholdt, så længe der foregår en øgning af engfloraens sammensætning. Først ved konstateret tilbagegang i ønskede arter vil der være grund til ændret afgræsningspraksis.

Området er nu blevet beriget med en landskabelig gevinst, en mere artsrig natur og ikke mindst en ekstra oplevelse på grund af køerne på engen, når folk er på vej til stranden.

Billede 6. Allerede efter to græsningssæsoner fandtes blomstrende gul fladbælg på strandengen. Et fint tegn på vellykket naturpleje.

Billede 7. I løbet af få år forventes det, at orkideer som sump-hullæbe og maj-gøgeurt eller plettet gøgeurt vil spire frem på den afgræssede strandeng.

Uddrag af plejeaftale

PLEJEAFtale

Strandensarealerne ved

VIG
STRANDKOLONI

FORMÅL

Formålet med indgåelse af denne plejeaftale er at skabe et åbent naturområde bestående af strandensvegetation med fugtige lavninger med vand i vinterhalvåret eller så længe som muligt samt tørre partier med strandmarksvegetation.

Græsningen er derfor underlagt dette formål. Det betyder, at græsningstrykket skal tilpasses udviklingen af den ønskede vegetation, samt det dertil knyttede dyreliv.

De første græsningsår vil derfor foregå med et større antal dyr i en længere periode end der på sigt ønskes på arealet.

Når den tilstræbte vegetation er naturligt etableret sænkes græsningstrykket, og tidspunktet for udsætning og hjemtagning ændres til gavn for blomstring og fuglelivet.